

SZUNYOGH SZABOLCS

MÁGLYA INDIÁBAN

Amrita Sher-Gil
szenvedélyes élete

SZUNYOGH SZABOLCS

MÁGLYA INDIÁBAN

Amrita Sher-Gil
szenvedélyes élete

KAS Kiadó, 2025

Szerkesztette:
Lukács Tamás

A borítón a festményt
Kocsis András Sándor készítette
Fényképekért köszönet:
pexels.com

A könyv Szunyogh Szabolcs: *Amrita Sher-Gil*
Egy magyar festőzseni szenvedélyes élete című
regényének átdolgozott változata

ISBN 978-615-6915-22-1

Minden jog fenntartva

© Szunyogh Szabolcs, 2025
© KAS Kiadó, 2025



India

A simlai Sher-Gil kastély a hegyoldalban emelkedett. Szép kőlépcső vezetett a bejárathoz, teraszát dús lombú fák árnyékkolták, fehér keretes ablakaiból egészen a Himalája hófödte hegyláncáig el lehetett látni.

Amrita lustán heverészett a díványon. Nemrég esett át vakbélműtéten, most pedig a szemét operálták meg, ezért anyja szobafogságra ítélte. Mici egyébként is betegesnek tartotta elsőszülött kislányát, nemcsak testi értelemben. A viselkedése sem tetszett neki. Amrita szeretett a Grimm-mesékhez illusztrációkat rajzolni. Ez rendben is lett volna, de miért ábrázolta Piroskát anyaszült meztelenül?!

Amritát unalom gyötörte.

Hosszú utat tettek meg, míg Magyarországról Indiába értek. Partra szálltak Bombayben, aztán nagy nehezen átvergődtek a forró, zsúfolt és piszkos főváros utcai forgatagán. Miután sikerült elhelyezkedniük az első osztályú vasúti kocsiban, kezdték némiképp elviselhetőbbnek találni Indiát. A vonat pöfögve, rángatva haladt, vonaglott, mint egy beteg óriáskígyó. Rettenetesen szegény vidéken zötyögött keresztül. A szembejövő mozdony veszettül sípolt, mind a két szerelvény lassított, hogy le ne sodorják a lépcsőkön lógva utazókat. Még a vagonok tetején is emberek üldögéltek, ölükben tyúkokkal és más háziállatokkal. Kiabáltak és integettek. Végül befutott a mozdony a hűvös és elegáns északi üdülőváros, a nagy hegyek lábánál fekvő Simla pályaudvarára.

Itt már hintó várta őket. Körbelátogatták apja rokonait, az arisztokrata Sher-Gil családot, megnézték a közeli nagyvárost, Lahort, majd beköltöztek a kisebbfajta kastélynak számító villájukba. Simla városa 2400 méter magasan fekszik, a hőmérséklet ritkán haladja meg a 25 fokot.

A dúsgazdag tudós, Umrao Sher-Gil szép, nagy házban lakott. Ide hozta családját: feleségét, a beregszászi Gottesmann Mária Antóniát, vagyis Micit és két kislányukat, Amritát és Indirát. A gyerekek Magyarországon születtek, magyarul beszéltek, magyar dalokat énekeltek. Izgagtottan nézegették az indiai világot.

A bejárathoz mangófa borítású korláttal szegélyezett kőlépcső vezetett. A bejárat fölött kis terasz védte a szépen keretezett, kiugró ablakokat. Az elegáns szalonban a zongora foglalta el a fő helyet, rajta Giacomo Puccini fényképével, amelyet Gottesmann Micinek dedikált. A zongora billentyűzetét két kis réztalpazatú, hófehér lámpácska világította meg. A zongorát Mici úgy körbepakolta növényekkel, főként pálmákkal és üvegvázában álló, dús virágokkal, hogy ha leült a hangszer mellé, ő maga is egy virágnak tűnt a dús kompozícióban.

A falon drága festmények sora lógott, a fal mellett pedig egy vetkőző Vénuszt formázó eredeti reneszánsz szobor állt. A szalonból több folyosó nyílt. Itt is, ott is könyvszekrények és könyvespolcok, rajtuk angol, perzsa, francia, urdu, magyar és más nyelveken íródott könyvek. A könyvespolcok között békésen kóborolt a család óriási bernáthegyi kutyája. A tudós milliomos, Umrao Sher-Gil szobájában az íróasztal uralkodott, rajta földgömb, távcső, mikroszkóp. Szemben vele a bikaviadalt ábrázoló csempékkel díszített kandalló, előtte két francia típusú fotel.

A kertben majmok nyüzsögtek. Rengeteg majom. A Sher-Gil villában menedékre találtak, mert a két kislány imádta

őket. Banánnal dobálták, fűgével etették őket. Indirát és Amritát nagyon szórakoztatták ezek a jelenetek. Amrita összesen egyszer járt odakint a városban, amikor elmentek sétálni a bazárba. Lenyűgözte a színek forgataga, de aztán jött a betegség, az operáció, és azóta a házban kuksolt.

Gyakorlatilag senki nem törődött vele. Anyja, Mici klubokba és szalonokba járt, zongorázott, énekelt, és vidáman táncolt a fiatal angol tisztekkel, miközben tizenkét évvel idősebb férje immáron fehér szakállába bújva a barátaival moralizált valamilyen filozófiai kérdésről a férfiak számára fenntartott dohányzószobák vagy klubok egyikében.

Umrao ekkor már ötvenéves is elmúlt, de szinte fiatalosabban festett, mint első házasságából való fiai, akik nem követték az ő életmódját, hanem húst ettek, bort ittak, meg is híztak becsületesen. Umraót tizennégy évesen kényszerítették az első házasságába. Indiában ez a nőülési életkor gyakran számított még a tehetős családokból származó fiúk esetében is. A lányokat kilenc-tíz évesen adták férjhez, tizenkét évesen már gyereket szültek. Miután megözvegyült, Umrao beleszeretett a világszép fiatal operanékesnőbe, Gottesmann Micibe, és elvette feleségül. A kedvéért Budapestre költözött. Sokáig laktak Magyarországon, előkelő szalont vittek a Vízivárosban. A Duna partján vészeltek át az első világháborút is. 1921-ben költöztek Indiába.

Hazatérése után Umrao Sher-Gil átadta magát fényképezési szenvedélyének. Ő vezette be Indiában a művészi fotográfiát. Umrao nem filmre, hanem üvegre fotózott. Cinóbervörösre, sárgászöldre és ultramarinkékre festett keménységű szemcséket kevert össze szénporral, ezt kente rá az üvegre. A ragacs szűrőként működött, a kék, sárga és piros fény csak a velük egyező színű pontokon tudott átjutni a fényérzékeny anyagra. A színes technika hosszúra nyújtotta az expozíció idejét, az emberek úgy néztek ki a fotókon,

mintha kínjukban vigyorgó bábuk lettek volna. A gondosan beállított képek felvételekor senkinek nem volt szabad pislogni vagy lélegezni, de persze valaki mindig belepislogott a műbe, és akkor kezdődött az egész előről.

Umrao olykor készített tájképet is, de elsősorban a családját fényképezte. Hosszan állítgatta, rendezgette őket, aztán önkioldóval elindította az állványra helyezett masinát, és ő is beült a társaság közepére. A legkedvesebb témája saját maga volt. Önmagát általában ágyékkötőben fényképezte. Lefotózta magát az íróasztalánál is, turbánban, előtte könyvek, nagyító, mikroszkóp, írógép és egyéb tudósi kellékek. De így is látszott, milyen szép, magas, karcsú alakja van.

Umrao fotózott és filozofált, Mici táncolt, zongorázott és énekelt, Indira zenét tanult a városban, Amrita pedig nem csinált semmit, csak heverészett egész nap. Még beszélgetni sem tudott senkivel. Egyetlen társa egy Ajsa nevű szolgálólány volt, afféle mindenese a háznál.

Ajsa, ez a csupa élet fiatal nő, mint egy tavaszi vihar száguldozott a lakásban, feltűnt, eltűnt, mindent elintézett egy perc alatt, aztán leült vagy leheveredett Amrita mellé a kereketre, és hosszú beszélgetésekbe bonyolódott vele. Ajsa nem lehetett több húszévesnél, maga sem tudta pontosan az életkorát. Igazi barátnőnek számított. Vele lehetett bármiről fecsegni. Nem oktatta ki rögtön, mint az anyja, és nem kezdett hosszú fejtegetésekbe, mint az apja. Ajsa hatalmasakat nevetett, sőt illetlenül vihogott, széles mozdulatokkal csak úgy kavarta maga körül a levegőt. Teát főzött, finomságokat süített, és boldogan majszolta azokat Amritával együtt.

– Na, kis hercegnő – telepedett mellé egy tál déligyümölcssel az ölében –, mit műveltél ma eddig? Mi rosszat tettél? Halljam, jó részletesen.

– Hát semmit. Olvastam.

– Miket olvasol?

– Amit apám könyvtárában találok. Dosztojevszkijt, Bernard Shaw-t...

– Ki az a Dosztojevszkij?

– Egy orosz író. Arról szól a könyve, hogy szabad-e agyonverni egy utálatos gonosz öregasszonyt, aki egyébként teljesen megérdemli.

– És? Szabad?

– Hát ez az. Eleinte olyan, mintha szabad lenne, de aztán elfogja a fiút a lelkifurdalás.

– Érdekes történet – mondta Ajsa, és nagyot sóhajtott.

– És ezt te végig bírtad olvasni?

– De ez tényleg nagyon érdekes könyv! – tiltakozott Amrita. – Arról szól, mi a jó, és mi a rossz.

– Hát ezt én egyszerűen meg tudom neked mondani. A jó az, ami jó. Csak az emberek ne vegyék észre, mert az emberek buták, gonoszak, önzők és irigyek. Ennyi a nagy titok.

– Nem értem – felelte Amrita.

Ajsa körülnézett a szobában. Könyvek heverték szanaszét, többek közt képzőművészeti albumok.

– Ez mi? – emelt föl egyet a földről.

– A reneszánsz története.

– Aha.

Belelapozott.

– Te ezeket a meztelen szobrokat nézegeted?

– Nem azért, mert meztelenek – pirult el Amrita. – Hanem mert szépek. Az emberi test gyönyörű.

– A tiéd is az.

– Ezt még senki sem mondta nekem. Szerintem nyamvadt, vékony, csúnya kis béka vagyok. Nézd meg ezt a nőt! Tiziano festette, az a címe: Vénusz. *Alvó Vénusz*. Ő aztán gyönyörű.

Ajsa eltöprengett, és felállt.

– Na várj, hozok neked egy másik könyvet az apád könyvtárából. Tudod, a polcokon két sorban állnak a kötetek, hogy mi van a hátsó sorban, azt csak ő tudja egyedül. Meg én, aki letörölgetem róluk a port. Mutatok neked valami titkosat.

Felállt, elviharzott, majd egy szempillantás múlva felbukkant újra, kezében egy díványpárnával. A párna alatt ronggyá olvasott fotóalbumot tartott.

– Ezt nézd meg. Ezek a fényképek Kharudzsáhóban készültek. Kharudzsáhó egy indiai város, tele templommal. A templomokat szobrok díszítik. Látod ezeket a szobrokat? Látod, mi történik itt?

– Mi történik? – nyögte Amrita, és nem tudta levenni a tekintetét az erotikus szobrokról.

– Szeretkeznék – jelentette ki lakonikus egyszerűséggel Ajsa. – Élvezik az életet! Az élvezet is az Isten tisztelete. Nem kell szégyellni. Ti, európaiak olyan ütődöttek vagytok, szemérmesek. Mi, indiaiak másként gondolkodunk. Nálunk nem bűn az, ami jó!

Amrita lenyűgözve lapozgatta a könyvet.

– Te csináltál már ilyet, Ajsa?

Ajsa felkacagott.

– Hogy csináltam-e? Ahányszor csak tudom!

Amrita lángvörös volt, és ide-oda lapozgatott.

– Nem lesz baj, hogy idehoztad a könyvet?

– Most nincs itthon senki, csak mi ketten. Majd visszacsempésem. Megmutatom neked is, hol a helye, hogy ha nincs itthon az apád, te is elővehesd és nézegethesd, ne csak ő.

– Apa ezt nézegeti?

– Hát mit gondolsz, miért tartja az íróasztala melletti polcon eldugva?

– Nézd csak ezt a fotót – mutatott az egyikre Amrita –, itt mindenki nő. Ezek mit csinálnak? Te, Ajsa! Itt ezen a szoborcsoponton csak lányok vannak. Ez hogy lehet?

– Csak egy nő tudja igazán, mi kell a másik nőnek. A férfiak elsietik a dolgot.

Ajsa felállt, odament az ajtóhoz, óvatosan kikémlelt a kertbe. Sehol senki. Lassan megfordult, odament Amritához, letelepedett vele szemben az ágyra.

– Most csináld azt, amit mondok.

Amrita engedelmeskedett.

– Most mit csinálunk? – kérdezte Amrita. – Ez bűn, amit csinálunk? A plébános úr azt tanította, aki ilyet tesz, a pokolra jut.

– Felejtsd el a papodat, szívem. Mondd, mit érzel?

– Mintha valaki hevesen zenélne a fülemben!

– Ez – mondta Ajsa – India ajándéka neked.

– És én félig indiai vagyok – suttogta Amrita, és mélyen belenézett Ajsa szemébe. – Mutasd meg, mit tud egy indiai nő.

Ajsa ráhajolt, és óvatosan megcsókolta Amrita ajkait. Érezte, amint ide-oda hánykolódik alatta a tizenkét éves kamaszlány teste. Kintől zaj hallatszott. Talán valaki hazaérkezett a családból?

– Most már mennem kell – állt föl az ágyról Ajsa.

– Gyere be máskor is – mondta Amrita.

– Hát jó – mondta Ajsa. – Ha egyedül leszel, bejövök hozzád újra.

– Várlak – mondta Amrita.

○ ○ ○

Mici váratlanul törődni kezdett Amrita nevelésével. Először hegedűt adott a kezébe. Kiderült, Amrita minden különösebb oktatás nélkül is gyönyörűen kezeli a hangszeret,

varázslatosan hegedül. Együtt léptek fel az angol klubban, átütő sikerrel. Aztán néptáncot tanított a lányainak, magyar népviseletben ropták a közönség fergeteges tapsa közepette.

Umrao Sher-Gil házában minden este forgott a fonográf. A fekete korongokról a világ legjobbjainak zenéje szólt.

– Hallgasd csak meg ezt, drága mamikám – vette le Amrita a polcra Jasha Heifetz lemezét, a *Melankolikus szerenád*-ot. – Micsoda tökéletes, finom és zengő hangok ezek! Mintha a művész lelkét szétszakítaná a bánat és a szenvedély. Engem megrendít. Egészen megnémulok és felhevülök, valósággal a lelkembe kúszik ez a mély hegedűszó. Olyan teljesség lakik ilyenkor a szívemben, hogy le sem tudom írni az érzéseimet!

– Édesem, Jasha Heifetz gyönyörű fiú. Biztosan azért érzel iránta ilyen költőien!

– Ahogy erre az elbűvölő arcra nézek a fényképen, a világoskék szemére... Azt olvastam, „beszédes szemnek” nevezik, annyira kifejező a pillantása. Aranyszőke haja göndör fürtökben... elragadó a kerek arca, szép ajka, és bájosak a kis gödrök az állán.

– Hozassak neked egy hegedűtanárt Lengyelországból? Nem szeretnél inkább zongorázni? A zongora is nagyon jól áll egy nőnek. A polákok fantasztikus zenészek. Beregszászban sokszor hallgattam őket.

– Én Benno Moisewitschet szeretem.

– Ő a zongora költője! Különösen, ha Chopint játszik. Vagy Debussy *Holdfényét*. Szinte érezni lehet, amint előnti a tájat az az ezüstös szomorúság.

– Egyik éjszaka, amikor a terasról csodáltuk a Holdat, apád mindenfélét magyarázott a kráterekről, én pedig csak azt éreztem, hogy Indiában minden más, mint nálunk, Magyarországon. Itt óriási, ezüstösen ragyogó tányér a Hold! Senki nem más szólhat róla igazán, csak Debussy.

– Szerintem te csak képzelt szomorúságra gondolsz – ingatta fejét Amrita. – Én az igaziról beszélek.

– Honnan ismernéd te azt?

– Ajsa elvitt egy lakodalomba. Csupa szín, csupa forgás, lüktetés, ének, tánc, csörgődobok... Minden ragyogott a jókedvtől. Kivéve a menyasszonyt. Tudod, hány éves volt a vőlegény? Negyvenkettő. És a menyasszony? Tizenhárom. Az ő szemében láttam az igazi szomorúságot. A szülei boldogan számolták a pénzt, amit kaptak érte. Szörnyűség ez! Le is rajzoltam.

– Mutasd csak azt a rajzot.

Mici hosszan nézte a képet, aztán a lányát, aztán újra a képet.

– Másoltad valahonnan?

– Dehogy. Saját munkám! Nem tetszik? Még dolgozom rajta. Nem is kellett volna megmutatnom.

– Ezt most elteszem – döntött Mici. – Amrita, ahogy te rajzolsz... Hihetetlen! Egy ilyen kis gyerek!

– Nem vagyok már gyerek, mamikám.

– Persze, persze. Megnőttél, nagylány lettél. Nagylány, aki igazabb képeket fest, mint Munkácsy Mihály!

– Ugyan már – tiltakozott Amrita. – És különben se hasonlíts engem Munkácsyhoz. Szép, szép, de ő a régi világ. Emlékszel Párizsra, Cézanne képeire? Miért nem Cézanne-hoz hasonlítasz? Na persze, nem gondolnám, hogy össze lehet bennünket mérni, csak azt állítom, hogy nekem Cézanne jobban tetszik, mint a derék öreg mester.

– A hétvégén megérkezik hozzánk az öcsém, Baktay Ervin. Ő festőművész. Münchenben tanult! Megmutatom neki ezt a rajzot. Utána újra beszélünk arról, mi legyen veled. Igazad lehet. Talán nem is a zene, hanem a szobrászat vagy a festészet lesz a te életed. A te sorsod. A jövőd! De ne szaladjunk a dolgok elébe! Várjuk meg, mit mond a szakember.

Amritát meglepte anyja hirtelen támadt intenzív érdeklődése, de örült neki. Összekészített a szobájában néhány rajzot, hogy megmutassa azokat Ervin bácsinak. A nagybátyját nem Gottesmannak hívták, mert amikor a nagypapa nemességet nyert Ferenc Józseftől, akkor az „erdőbaktai” előnevet is megkapták. Bakta egy kis falu Kárpátalján, Beregszász közelében. Ott állt a Gottesmannok kastélya is. Ervin bácsi magyarosított Gottesmannról, s ha már megkapták a címet és az előnevet, vezetéknévként is ezt választotta, Baktay Ervinnek hívták. Jó barátságot ápolt Umrao Shergillel, mindketten rajongtak az ősi India kulturális kincseiért. Baktay remek portrékat rajzolt, sok pénzt keresett vele. Azért utazott Indiába, hogy a maharadzsákról készítsen arcképeket.

– Ervin bácsi különleges ember – töprengett Amrita. – Azonfelül, hogy folyékonyan beszél egy sor keleti nyelven, és a barátaival impresszionista festőtelepet alapított Nagybányán, ráadásul igazi indián is!

„Ervin bácsi” nagyon sajátos módon lett indián, ugyanis azért vált indiánná, mert eredetileg haszid zsidó szeretett volna lenni. Amerikába utazott, hogy ezt a vallási irányzatot tanulmányozza. Akkor már nagyon sok haszid elhagyta Galíciát, elköltöztek az Egyesült Államokba. Baktay Ervin tehát elment haszidizmust tanulni az Újvilágba, ahol véletlenül találkozott az indiánokkal, és egy életre megszerette őket. A montanai erdészeti hivatal egyik expedíciójának tagjaként járta az USA északi tájait, elvergődött egy rezervátumba is. Innen aztán nem is mozdult tovább. Ott élt a sátrakban, a wigwamokban a Feketeláb Törzs tagjaival együtt több mint egy évig. Úgy öltözködött, mint ők, azt ette, amit ők, úgy lovagolt, mint ők. Azt a nevet kapta: Heverő Bölény.

Heverő Bölény nyughatatlan férfi lévén egy év múlva összecsomagolt, és utazgatni kezdett. Bebarangolta a fél világot.

Hazatérve Magyarországra alapított egy indián törzset. A nővére Zebegényben lakott, úgy hívták, Szepesiné Gottesmann Blanka. Az ő zebegényi villája körül verték fel a sátraikat. Nagy szenzációt keltettek a józan német falucskában, amint lóháton vágtaztak fel-alá félmeztelenül, fejükön tolldísszel, kezükben lándzsával.

Az Ervin bácsi érkezéséig hátralevő három nap lázas, már-már hisztérikus takarítással és lakásátrendezéssel telt. Mici semmivel sem volt elégedett, ide-oda pakoltatta a bútorokat, a festményeket, a szőnyeget és a könyveket. Hol túl konzervatívnak, hol meggondolatlanul liberálisnak találta az otthonukat. Ahogy közeledett Baktay Ervin érkezésének pillanata, úgy vált Mici egyre kibírhatatlanabbá, idegesebbé és harciasabbá. Umrao próbálta nyugtatni: – „Kedvesem, csak az öccse jön hozzánk, nem az indiai alkirály!” –, de Mici ingerülten leintette.

– Hagyjon maga békén engemet. Ervin világhírű író, nem fogok szégyenkezni előtte a maga rendetlensége miatt!

Végül eljött a pillanat, hogy megérkezzen a szállóvendég. Meg is jött, de nem Baktay Ervin, az indológus indián kopogott be hozzájuk, hanem Giulio Cesare Pasquinelli, egy jóképű, göndör hajú, fiatal olasz szobrász.

○ ○ ○

– Most miért cirkuszol? – támadt Mici a férjére, Umraóra.

– Ervin nem tudott jönni, maga helyett küldte Giuliót, hogy ő tanítsa Amritát rajzolni.

– Ezt nem említette nekem!

Umrao idegesen sétált fel-le a szobában – Bár talán a *séta* nem pontos kifejezés arra, amit művelt, inkább a *rohanás* szót kellene használni. Hatalmas lábával hosszúkat lépve végigvágatott a teremszerű szalonon a falig, ott hirtelen

megfordult, és már nyargalt is a másik falhoz. Közben idegesen hadonászott, dühösen rázta a fejét, csak úgy kavarta a levegőt a szakállával. Mici a kereveten ült, lábát maga alá húzva, közönyösen foglalatzkodott valamivel, egy kelme varrását bontogatta.

– Miért bántja maga az öcsémet?

– Én bántom?! – hördült fel Umrao, és újrakezdte a fel-le rohangálást. – Még egy szót sem szóltam!

Mici felpattant, és zokogva kiment a szobából. Umrao elveszetten nézett utána. Alig ült le az íróasztalához, kedvenc teleszkópjai és földgömbjei mögé, amikor kopogtak az ajtón.

– Tudhatnád – hördült fel Umrao –, az én ajtómon neked nem kell kopogni. Gyere be!

Nyílt az ajtó, de nem Mici feje jelent meg a nyílásban, hanem Giulio Cesare Pasquinelli bodor fürtjei bukkantak fel.

– Bejöhetek, Mester?

Umrao zavartan bámulta a fiatalembert, majd hosszú ujjai-val az íróasztala előtt levő székre mutatott. Giulio beóvakodott, és leült a szék szélére.

– Mester! – kezdte, de Umrao a szavába vágott.

– Ki engedte meg magának, hogy így szólítson? Maga sosem volt a tanítványom.

– A kedves felesége, a nagyságos Maria-Antoinette aszszony javasolta, hogy...

– Á, vagy úgy. Szóval maga a feleségem ölebe. Pincsije. Hát akkor menjen innen, pítizzen személyesen neki. Nekem most dolgom van. Viszontlátásra.

– Mester – rebegte az ifjú szobrász –, a kedves felesége olyan hatalmas fizetést kínált nekem, ha foglalkozom a kislányuk, Amrita művészeti képzésével, amiről álmodni sem mertem volna! Nem szeretném elveszteni ezt az állást. De

úgy érzem, ön neheztel rám. Szeretném valahogy megbé-
kíteni! Mi rosszat tettem, mondja meg!

– Fizetést kínált magának a Mici? Hát nem Baktay Ervin
küldte?

– Ki az a Baktay Ervin? – kérdezte elveszetten Giulio.
– Én firenzei szobrász vagyok, egy ideje Indiában dolgo-
zom. Véletlenül találkoztunk a nagyságos asszonnyal egy
fogadáson, és akkor ő azt mondta, hogy...

Umrao intett, hallgasson el. Elképedve nézte a fiút. Talán
tényleg nem tehet semmiről. Talán igazat beszél. *Féltékeny
vén bolond vagyok.*

– Hát jó, beszéljessünk, mondjon magáról valamit. Ki-
csoda ön? Hol tanult? Hány nyelven beszél? Milyen sike-
reket ért el eddig?

Ebben a pillanatban sarkig tárult az ajtó, és Mici törte-
tett be, a két lány, Indira és Amrita, valamint a szolgáló,
Ajsa kíséretében. Egy kis zsúrkocsit toltak be a dolgozó-
szobába, rajta tea, édesség, szendvicsek, különböző harap-
nivalók. A férfiak elhallgattak.

– Jó étvágyat, beszéljessenek csak! – mondta Mici, mi-
közben ő és a lányok kipakolták az ételt és italt Giulio és
Umrao közé, az íróasztalra, lendületes mozdulatokkal arrébb
tolva Umrao könyveit és jegyzeteit. Amrita csodálkozva nézte
az égből pottyant jövevényt. Szóval ő fog rajzolni tanítani?
Miatta vállalta a Mami ezt a hatalmas veszekedést a Papi-
val? Egész jóképű fiú. Csak ne reszketne, mint a nyárfa-
levél, ha az apám ránéz!

– Tessék, Mester – toltá Umrao elé a tányérkát Giulio –,
vegyen maga először!

Umrao dühösen hallgatott, ujjaival harsányan dobolt az
asztalon, majd ránézett Micire, és összeszorult a keze.

– Itt nincs semmi, amit én is ehetnék! Ezt szándékosan
csináltad, ugye?

– De Mester! Hát ezek a finomságok, ezek a sütemények úgy mosolyognak, kínálják magukat...

– Maga hallgasson! Indira, hozz nekem tisztított répát.

Csönd támadt. Senki nem szólt egy szót sem. Mici és Amrita ültek a kereveten, Umrao, mint egy király az íróasztala mögött, Giulio pedig a szoba közepén feszengett, egy széken. Teltek a néma másodpercek, egyre nyomasztóbb lett a hangulat, már szinte szikrát vetett, amikor Indira végre megérkezett a tisztított répával. Letették az íróasztalra, és leültek ők is, a fal mellett álló székekre. Újra csend támadt.

Umrao lassan a szájába vett egy répát, és elkezdte ropogtatni. Giulio is majsolni kezdte a sütitet. Mici, mint háziasszony, otthonos mozdulatokkal teát töltött, Ajsa pedig felkelt a székről, és tüntetően beállt Umrao háta mögé, mint aki csak az ő utasításait fogadja el. Végül Amrita szólalt meg.

– Giulio nálunk fog lakni?

– Igen, kislányom – mondta Mici. – Megkapja azt a szobát, amelyet Ervin bácsinak készítettem elő, aki most nem tudott eljönni. Minden délelőtt és minden délután két-két órát fogtok együtt rajzolni.

– De hát hogyhogy nálunk fog lakni ez a kikent-kifent digó az engedélyem nélkül! – robbant ki Umraóból. – Mégis csak arcátlanság, hogy engem meg sem kérdeztél! Hiába éltem! Semmibe vesznek a saját házamban! Vedd tudomásul, ezt nem tűröm! De most döntök, mi lesz. Az lesz, hogy...

– Digó?! – kérdezte Mici. – Mit mondtál? Azt, hogy „digó”?

Umrao zavarba jött.

– Úgy értem, egy itáliai bálgúnár, egy szépfiú, egy...

– Digó?! – kérdezte újra Mici még fenyegetőbben.

– Ez a szó csak kicsúszott a számon – morogta megzavarodva Umrao. – Nem akartam megbántani önt, fiatalember.

– Ő digó? – támadott Mici. – Így beszélünk ezentúl? Hát eddig tartott a nagy filozófia, emberbarátság, egyenjogúság, meg a többi smonca, amit maga egész nap hadovál? Ha egy kis féltékenység gyötri, máris rasszista lesz? Mondja ki! Legalább legyen elég bátor, és mondja ki!

Mici zokogásban tört ki, Umrao felpattant, odarohant hozzá, átölelte, vigasztalta.

– Gyanúsítgat, féltékenykedik! – hisztériázott Mici. – Mikor csak a gyerekekkel törődöm!

– Bocsásson meg, bocsásson meg! Maga fiam, kedves Giulio, természetesen itt lakik nálunk. Megkapja a fizetést, amit Mici ígért. Tisztelettel vesszük körül! Én magam is beülök az óráira! És bocsásson meg a *digó*ért... Nem is értem, hogy mondhattam ilyet.

– Ugyan, mester – hebegte Giulio –, semmi sem történt. Minden második ember így szólít!

– Hát nálunk nem! – csattant fel Mici. – Nálunk magát ünneplik a művészetéért! Igaz, Umrao?

– Igaz, igaz – helyeselt Umrao. – A gyerek nevelése a legfontosabb. Bolond voltam. Bocsánatot kérek.

Mindenki leült, elkezdtek inni a teát, és megindult az udvarias, semmitmondó beszélgetés. Amrita ránézett Ajsára. Sosem látta még ilyennek. Szikrázott a szeme. Ha tekintettel ölni lehetett volna, felnyársalta volna Micit.

○ ○ ○

A firenzei nap záporozva szórta a fénysugarait egy igen higgadtan léptető rézlovas feje tetejére.

Indiában nem volt ilyen hőség – gondolta Amrita, miközben ötödször kerülte meg a háromméteres kő posztamenten álló szobrot. Amrita behúzódhatott volna a Legszentebb Angyali Látomásról nevezett, belülről barokk,

kívülről reneszánsz, eredetileg pedig gótikus templom hűvösébe, vagy legalább a Santissima Annunziata bazilika árkádjai alá, de most éppen nem érzett magában semmiféle vallási hangulatot.

Pedig alaposan megtanulta, mi ez az épület.

Miasszonyunk, a Mindenkor Szűz Mária és Gábrriel arkangyal találkozásának, az Angyali Üdvözlétnek emlékére alapította hét szent életű firenzei nemesúr – mondta fel magában a leckét. Mikor is? Mikor? Na, ezt jól elfelejtettem. Az biztos, hogy valamikor régen.

Körülnézett, nem látja-e végre az anyját közeledni, de senki sem járt a nagy hőségben a kihalt téren, csak ő keríngett egyes-egyedül, megszállott kitartással a rézló talapzata körül. Időnként vetett egy pillantást a templom bejáratára. Az árkádos előcsarnokot annak idején Michelangelo tervei szerint átalakították, ezt a tényt anyja is, a nővérek is, sőt maga a zárda vezetője is többször oktatólag Amrita emlékezetébe idézték, mondván, aki művészettel akar foglalkozni, az legyen örökre hálás, hogy egy ilyen fantasztikus művész által alkotott épület közelében tanulhat.

Amrita úgy érezte, most éppen mélységesen és szívből utálja Michelangelót, a Santissima Annunziata székesegyházat, egyáltalán mindent, ami a zárdával kapcsolatban állt. *Ez nem helyes –* gondolta magában. *Különbséget kell tennem. Egy dolog az az elnyomás, aminek engem a zárda alávetett, de ettől még Michelangelo nagy művész. Az egy másik dolog.*

Végre feltűnt Mici sietős alakja a téren. Feldúltan közeledett, kendővel védte a fejét a perzselő nap tüzeitől, de a fürtjei ziláltan lobogtak a levegőben. *Ajaj!* – gondolta Amrita. *Anyám, szegény nagyon kiborult. Hát nem csodálom, ha egyszer kicsapták a lányát a zárdából. Most nekem fog esni, és összeszid. Hallgathatom majd, hogy milyen hálátlan, lusta,*

erkölcstelen teremtés vagyok. Hogy ő mi mindent tett értem. Otthagyta miattam Indiát! Otthagyta az apámat, a vagyont, a gazdag, gondtalan életet, ideutazott velem Firenzébe, hogy én a legjobb tanításban részesülhessek, én pedig önfejűsködöm... Majd behúzom a nyakamat, és valahogy túlélem az első öt percet. Ha már lehordott mindennek, majd megnyugszik a Mami, és akkor elmondhatom neki, valójában mi történt, miért csaptak ki a zárdából.

Mici szinte úszott a levegőben, úgy szelte a Piazza della Santissima Annunziata forró levegőjét. A galambok rémülten rebbentek szét előtte. Rohanva közeledett, mint valami megállíthatatlan sorscsapás. Amrita leült a hátizsákjára, és rettegve várta, mi történik.

Dehát ki tehet arról, hogy ezek a korlátolt, bigott nővérek semmit sem értenek a világból! Csak gyűlölködnek és áskálódnak! Remélem, anyával előbb-utóbb csak lehet értelmesen beszélni.

Végre befutott Mici a lovasszobor talapzatához.

– Mi az ördögöt csinálsz te itt? – üdvözölte Amritát. – Megsülsz a napon. Azonnal menjünk be az árkádok alá, az árnyékba.

– Oda aztán nem. Rondák az árkádok! Álszentek! Ez a Michelangelo pedig egy unalmas, vén hülye! – közölte válasz helyett Amrita. – Nézd meg, milyen utálatos, förtelmes ez az egész tér!

– A tér gyönyörű – felelte meglepően higgadtan Mici. – Michelangelo pedig a világ legnagyobb építésze.

Amrita a biztonság kedvéért ellentámadott. Legjobb védekezés a megelőző támadás.

– Te aztán csak tudod, ugye?

– Még te is! Még te is engem vádolsz, mint az apád! – robbant ki Miciből, és egy mozdulattal letépte a fejéről a kendőt, Amrita azt hitte, azzal akarja őt megfojtani.

– Mindenki azt hiszi, hogy Giulio után rohantam Firenzebe! Hogy azért hagytam ott mindent, férjet, otthont, családot, vagyont, hogy a fiatal szeretőm után futkossak! Még te is ezt hiszed!

Amrita megrémült. Kezdett ráébredni, anyja nem azért ilyen feldúlt, mert őt kicsapták a zárdából.

– Vegyétek tudomásul – zokogta Mici –, hogy hiába adtam neki magas fizetést, mégis hazajött a családjához! Ott hagyott bennünket, pedig a te rajztudásod olyan szépen fejlődött az ő tanítása nyomán. Nem hagyhattam, egyszerűen nem hagyhattam, érted, hogy mindez kárba menjen! Csakis miattad költöztünk vissza Európába. Ez az igazság! Miattad tettem!

– De mamikám – váltott hangot Amrita –, ne haragudj rám! Gyere, menjünk be az árnyékba. Ott elmagyarázom, hogy nem is voltam hálátlan.

Mici szipogva kísérte lányát a templom előcsarnoka felé.

– Hát nem is te vagy a hálátlan – mondta elfúló hangon.

– Akkor ki? – döbbsent meg Amrita. Megálltak, nézték egymást, ömlött rájuk a fény, csak a talpuk alatt feküdt árnyék a földön.

– Hát a Giulio! – robbant ki Miciből, és újból zokogásban tört ki. – Azt mondta, látni sem akar. Hogy egyáltalán nem akar látni engem! Azok után, amit tettem érte!

– De miért lett ilyen goromba, ilyen elutasító? Olyan kedves fiú.

– A felesége miatt. Az az irigy, önző asszony azt mondta, vagy ő, vagy én. Pedig én szó nélkül tudomásul vettem, hogy esténként Giulio hazamegy a felesége ágyába! És csak napközben találkozhatunk! Én legyek önfeláldozó, nagylelkű, megértő? És az a kis koszos nő, csak azért, mert húsz évvel fiatalabb nálam, már diktálhat? Szerinted ez igazság? Hát olyan csúnya vagyok én? Öreg vagyok én? Így kell velem bánni?

És újra zokogni kezdett.

Amrita átölelte, és bevezette a templomba. Délidőben senki se járt itt. Leültek egy barnára festett ajtó mellé a földre. Jólesett nekidőlni a hűs kőfalnak. A fejük felett Szűz Mária rejtélyesen mosolygott Andrea del Sarto világhírű freskóján, de a két nő ügyet sem vetett a műalkotásra. A képen egy szent életű, aranyglóriás mester éppen okítani próbálta valami könyvből az anyja karjában elhelyezett Kisjézust, aki roppant elkeseredett képpel hallgatta a leckét, Mária pedig unottan nézett valahová, arcán elégedetlenség és elvagyódás.

– Tudod, az bánt leginkább – próbálta valahogy visszanyerni a hatalmat az élete és a története felett Mici –, hogy ezzel most vége lett a te itáliai képzésednek is! Haza kell költöznöm Simlába.

– Az én képzésemnek úgyis vége, mamikám. Kicsaptak a zárdából.

– De hát miért is? – nézett rá Mici. – Ki nem állod az apácákat. Miért nem szereted őket? Ez a legdrágább leánynevelő intézet egész Firenzében!

– Drága mamikám, én nem tudom, mennyibe került itt a tandíj, de hogy nem ért az egész egy fillért sem, azt hidd el nekem. Ez egy diktatúra. Az én egész természetem felázadt azok ellen a rendszabályok ellen, amelyeket nekem előírtak. Tudod, hogy egyáltalán nem vagyok fegyelmezetlen, de csak a saját magam által vállalt fegyellemmel törődöm, azzal, amit kívülről akarnak rám kényszeríteni, azzal nem! Azt mondod, talán igazi művész leszek? Hát hidd el, hogy az a kis művész, aki bennem lakik, az lázadt fel a lelketlen és élet nélküli rutin ellen, amit itt a rajzosztályban el kellett viselnünk. Ez a módszer csak azt érte volna el, hogy összetöri a személyiségeket, ahelyett, hogy arra bátorított volna, hogy próbálják meg fejlődni.